

Qanigisaasut

– Qisuariaatit siunnersuutillu

Imarisai:

- 5 Pisarissersuisutut misigissanngilatit
- 6 Nappaat pillugu paasiniaagit
- 6 Paasissutissat assigiinngitsut
pisariaqartinneqarsinnaapput
- 8 Aaliangigassatigut napparsimasoq
avaqqunneqassanngilaq
- 8 Tamassi pisariaqartitasi
oqaloqatigiissutigisigit
- 10 Akisussaaffik tamakkiisumik
tigunaveersaaruk
- 10 Pisinnaanerpit killeqarnera
ilisimasariaqarpat
- 13 Naammagittarunnaartooruit imminut
isumakkeerfigigit
- 13 Immikkut ilisimasalinnik
ikiortissarsiorneq ajorsarnerunngilaq
- 13 Nukissaqaannarnissat pillugu
imminut paarigit
- 14 Ulluinnarni nuannersunik
misigisassarsiorit
- 14 Kræfti atoqatigiinnerlu

Kræftemik nappaateqalernermi ilaqtariit tamarmik eqqorneqartarput. Ilaqtariit inuunerat iliuseqarsinnaanerat misigissusiilu nappaammit sunnerneqarajuttarput. Tamanut artorsarnarpoq minnerunngitsumik qanigisaasunut.

Qanigisanut atugassat suulluunnit nutaajusut ilisimangisallu takkuttarput, taamatuttaaq eqqarsaatit misigissutsillu takkussuuttarput. Suut tamarmik pisariusorujussuanngorsinnaasarput, inissisimaffik uivernarsinnaalluni amerlasuullu atukkatik kiserliornartutut misigisimasarpaat.

Pisarissersuisutut misigissanngilatit

Kræftemik nappaateqarluni paasisaqareernerup kingorna ulluni tulliuuttuni nappaammut katsorsartinnissamullu tunngasut paasisutissat amerlasuut tunniussorneqartarput. Paasisutissat eqqaamajuminaassinnaasarput suut tamarmik tuparujussuarnertut misinarsinnaammata. Apeqquteqaqqittarnissamut imaluunnit napparsimasoq peqatigalugu nakorsamut saaffiginninniarluni pisarissersuisutut misigisoqartassanngilaq, tupinnartoqanngilarmi paasisutissat tusaqinnissaat imaluunniit pitsaanagerusumik nassuiaatigineqarnissaat pisariaqartinneqartassappata. Apeqqutissat allattoraanni pitsaasarpoq, nakorsamik oqaloqateqarnissamut piareersarnermi ilu-aqutaasinnaammata.

Nappaat pillugu paasiniaagit

Ilaqutariit inissisimanagerat oqinnerulertutut misinnarsinnaavoq paasissutissat tamakkiisut pineqarpata. Piviusut artornarsinnaasarpud ersissuteqarnermili ersarissunik toqqammaveqarnissaq oqilisaa-taasinnaavoq.

Nappaat katsorsarneqarnerlu pillugit ilisimasaqaraanni eqqarsaatit uivernarsinnaasut amerlasuutigut aqukkuminarnerusarpud. Ilisimasat amerlasuut ersinermut annikillisaataasinnaappud pisullu ilunger-sunarsinnaasut qaangeruminartinneqarsinnaallutik. Nappaat pillu-gu ilisimasat annertuppata napparsimasumut tapersersuinissaq pitsaanerulersinnaavoq.

Paasissutissat assigiinngitsut pisariaqartinneqarsinnaappud

Napparsimasumut paasissutissat tunniunneqartut saniatigut qani-gisaasut allatigut paasissutissanik pisariaqartitsisarnerat nalinginnaa-suuvoq.

Qanigisaasut paaserusunnerusarpaat piffissaq sivisunerusoq eqqar-saatigalugu qanoq pisoqarniissaa pillugu paasissutissinneqarnissaq: Qaammat ataaseq qaangiuppat qanoq pisoqassava?

Suliunnaassaanga?

Angerlarsimaffik meeqqallu qanoq aaqiivigissavakka?

Iluatungaatigut napparsimasup pisariaqartinneqarsarpaa ullunik ataasiakkaarinnissani taamaalilluni piviusunik ingalassimatilaarneqar-nissaq anguneqarsinnaamat. Tamanna paasinarluarpoq inissisimaffik pillugu qularutaasinnaasut ersarissinerusinnaammata taamaattorli amerlanerpaatigut qanigisaasumut iluaagineqarsinnaavoq nappar-simasumiit ilisimasaqarnerugaanni.

Tamanut oqimaatigiissumik atugaqarnissaq anguniassallugu pi-ngaartuuvoq. Qanigisaasup ataqqisariaqarpai napparsimasup pisa-riaqartitai killissaalu aammali nammineq pisariaqartitani killissanilu puigussanagit.

Paasissutissat assigiinngitsut pisariaqartinneqarsinnaapput

Aaliangigassatigut napparsimasoq avaqqunneqassanngilaq

Qanigisaasuuganni napparsimasumut taassumalu pisariaqartitaanut naleqqussartariaqarpoq. Nappaateqaleqqaarnermi napparsimasup inuunerminut ajornartorsiutinullu nammineq akisussaaffeqarnini iliuuseqarfigissallugu kissaatigisarpaa. Aaliangigassat napparsimasoq avaqqullugu aaliangerneqartassanngillat taamaalioraannimi pisariaqanngitsumik akerleriinnerit amerlasuut pilersinneqarsinnaasarput.

Illuatungaatigulli pingaaruteqarpoq illit isummatit ersarissassagukit napparsimasup aalajangigaanut akerliuppata.

Tamassi pisariaqartitasi oqaloqatigiissutigisigit

Ernummateqarneq ersissuteqarnerlu oqaloqatigiissutigissallugit ajornakusoorsinnaasarpoq pingaartumik nappaateqaleqqaarnerup nalaani. Inuit tamarmik eqqarsaatitik itisuut allamut avitseqatigiissutigissallugit sungiusimannngilaat taamaattumillu tassanngaannaq tamakkuninnga oqaluuserisaqarnissaq artornartinneqarsinnaasarluni. Illuaqutaavorli aallaqqaataaniilli pisariaqartitat kissaatigisallu pillugit imminnut tusaaniaraanni oqaloqatigiinniaraannilu, naak tamanna sapernartaraluartoq.

Qanigisaasut isumaqarsinnaasarput nammineq ajornartorsiutit napparsimasup ajornartorsiutaanut sanilliullugit suunngitsuusut.

Immaqa oqaluuserisaqarnissaq nangaassutigineqartarpoq napparsimasoq illersorniarlugu. Tamanna akulikitsutigut paasinerluinerusarpoq napparsimasummi aamma pisariaqartittarpaa allanik oqaluuserisaqarnissaq qanigisaamullu tapersersuerusuttarluni.

Qanigisaasut aamma pisariaqartittarpaat ulluinnarni pisut nalinginnaasut pillugit eqqartuinissaq – soorlu niaqorlunneq, suliffimmi ajornartorsiuteqarneq imaluunnit biilerisap aallartikkumannginnera.

Ulluinnarni atukkat eqqarsaatersuutillu avitseqatigiissutigigaanni imminnut qaninnerulersutut misinnartarpoq.

Tamassi pisariaqartitasi oqaloqatigiissutigisigit

Akisussaaffik tamakkiisumik tigonaveersaaruk

Angerlarsimaffimmi aaqqitassat suliassallu nutaamik agguataarneqartalernerit pillugit aaqqiagiinnginnerit pilersinnaasarput.

Napparsimasoq iluaqutaajunnaartutut misigisinnaalersarpoq napparsimanagerusutullu misigisinnaalluni, qanigisaasulli akisussaaffeqarnerulernini kamassaaticilersinnaasarpaa. Atukkat allanngorneri pillugit isumatusaartumik aaqqiiniarneq sivisusinnaavoq.

Ileqquliussimasammi allanngortissallugit ajornakusoorsinnaavoq.

Siunnersuutit misilittakkallu napparsimasumit tunniukkusutat ammaffigineqartariaqarput. Napparsimasoq iganermik akisussaaffeqarsimappat ilitersuussutai siunnersuutaalu malinneqarsinnaapput.

Naatsiivik napparsimasumit isumagineqartuartarsimappat periutsit atorsimasat attatiinneqarsinnaapput. Taamaaliornikkut angerlarsimaffimmi suliassat ataatsimut aallunneqarsinnaapput imminnut ajuallatsinnani.

Pingaaruteqarpoq nuliaagaanni, ernerugaanni qatanngutaagaanni "Napparsimasumut ikiorti"-tut inissinnginnissaq. Soorlu nerisinneqarnissami asattorneqarnissamilu imminnut qanittuuneq apequtaalluni iluarinerusaq killissarlu nalunngikkaani tamanut pitsaasusarpoq.

Pisinnaanerpit killeqarnera ilisimasariaqarpat

Imminut artukkinnginnissat pillugu piviusorsiorit. Qanigisaasunit imminut namminerimullu killigigitassat puigorneqarajuttarput.

Anersaarfissaqarnissaq pisariaqarluinnartoq pinngitsoortinneqartarpoq taamaalillunilu sivisunerusumik qanigisaasutut tapersersuijuarnissaq nukissaqarnissarlu killeqalersinnaasarluni. Taamaattumik pisinnaasat pillugit piviusorsioartariaqarluni. Suliassat pillugit pisor-tanin neqeroorutaasut atorluassallugit pitsaasusarpoq. Ilaqutaasut ikinngutaasullu ikiuerusunnerat tapersersuerusunnerallu qujarunneqarluni atorluarneqartariaqarpoq.

Pisinnaanerpit killeqarnera ilisimasariaqarpat

Naammagittarunnaartooruit imminut isumakkeerfigigit

Qanigisaasut amerlasuut suunngitsut allaat kissaammissutigisinnaa-sarpaat. Isuma allanngorsinnaasarpog eqqarsarluarsinnaanerlu sapernarsinnaalluni. Nukittuujusariaqartutut tamanillu isumagin-nittussatut imminut isumaqarfigineq pissutaalluni akuersaarsinnaa-neq killeqalersinnaasarpog. Imaassinnaavoq napparsimasog peq-qinnissaqarfilluunniit uumissorneqalersut ileqqorinngisamillu ka-maammeriataartoqarsinnaalluni. Qisuariaatsit amerlasuutigut qa-noq iliuusissaarunnermiit ilungersunartorsionermiillu pinngorsin-naasarpog.

Qisuariarnerit peqqissimissutigiuassallugit qaqutigut pitsaasumik kinguneqartinneqartarpog. Imminut isumakkeerfigigit naammagit-tarunnaarsimaguit kamaammersimaguillu.

Immikkut ilisimasalinnik ikiortissarsiorneq ajorsarnerunngilaq

Eqqarsaatit amerlavallaartuulerpata uivernarsippallu immikkut ilisi-masalinnit ikiortissarsiorsinnaavutit. Inissisimaffivit ersarissarnissaa-nut tarnip pissusiinik ilisimasallit (Psykologit) ikiorsinnaavaatsit. Artornartorsioraanni immikkut ilisimasalinnik ikiortissarsioraanni pitsaanerpaasinnaavoq.

Nukissaqaannarnissat pillugu imminut paarigit

Qanigisaasutut napparsimasumut naleqqussartariaqarneq imminul-lu paarineq pisariaqartarpog. Tamanna oqimaqaatigiississallugu ajor-nakusoorsinnaasarpog, immaqa namminerisamik iliuuseqarneq napparsimasumut sumiginnaanertut misinnarsinnaavoq. Kikkulli ta-marmik ajornartorsiuutit qimalaarnissaat nukissanillu nutaanik kater-sinissaq pisariaqartittarpaat. Timigissarluni arpakkumanerugaanni, atuakkamik atuarumagaanni imaluunniit filmeriarumagaanni apeq-qutaanngilaq. Imminut pitsaasuliorfiginissaq puigorneqassanngilaq.

Ulluinnarni nuannersunik misigisassarsiorit

Kræftemik nappaateqarnek sivisusinnaasarpog. Napparsimasup misissortinneri, katsorsartinnera, alaatsinaanneqarnera il. il. piffissaq ilaani ulluinnarnik aqutisunngortarpoq. Taamaattorli napparsimernerup suna tamaat qulangissanngilaa, misiliguk ulluinnaat aamma allanik immersorlugit.

Pitsaasuusarpog anguniagassanik siunniussaqaaraanni qilanaarutaasinnaasunik. Annertoorsuusariaqanngillat aamma misigisat annikitsunnguit nuannaarnermik annertuumik pilersitsisinnaasarmata.

Soorunami pingaaruteqarpoq piviusorsioraanni pilersaarutit allanngussappata pakatsivallaannginnissaq pillugu.

Kræfti atoqatigiinnerlu

Aappaasup napparsimalernerani aappariippassuit misigisarpaat atoqatigiinnermi unittoorneq. Napparsimasog qanigisaasorlu atoqatigiinnissamut piumassuseqarpiarunnaarsinnaavoq. Ilaallu piumassuseerutivissinnaasarpog. Tamanna ippinnartoqanngilaaq piffissami erissuteqarfiusumi isumakuluffiusumilu, taamaattorli piumassuseerunneqimminermini ajornartorsiutinnguussinnaavoq 30-nik 70-nilluunniit ukioqarneq apeqqutaanani.

Atoqatigiinnissamik piumassuseqanngikkaluarluni qanimut timikkullu attuumassuteqarnissaq pisariaqartinneqartarpoq.

Pingaaruteqarpoq asanninnermik malugititsisinnaaneq.

Isumaqaaraanni qanilaarneq isumaginninnerlu atoqatigiinnissamik kinguneqartinniarneqartut taava pingaaruteqarpoq tunuartinnginnissaq atoqateqarusunnginnermik pissuteqarluni. Misilissiuk nipaatumik eqqissisimasumillu oqaloqatigiissutigalugu qanoq iliorldusi pitsaasumik qanilaarnissarsi attatiinnassanerlugu.

Saqqummersitsisoq:
Neriuffit Katuffiat - 2009 Ilusaa siulleq, naqiternera siulleq
Ilusilersuisoq: inuk Media ApS · Assit © inuk Media ApS
Quppersakkamit uuminnga nutsigaaq: 'Pårørende - reaktioner og gode råd'
Nutserisoq: Kirstine Berthelsen

Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

